ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PAD17C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Základní informace k zadání zkoušky

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu **je 60 minut**. (Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami může být časový limit navýšen.)
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku **se neudělují záporné body**.
- **Odpovědi pište do záznamového archu.** Při zápisu použijte modře nebo černě píšící propisovací tužku, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**. Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.**

Pokyny k úlohám s nabídkou odpovědi

- U všech úloh/podúloh je **právě jedna odpověď správná**.
- Odpověď na úlohu/podúlohu zřetelně zakřížkujte v záznamovém archu podle obrázku.

	A	B	C	D
4	☐	☐	☒	☐

- Pokud budete chtít svou odpověď opravit, zabarvěte pečlivě původně zakřížkovaný čtvereček a zakřížkujte nový čtvereček. Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědí a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

	A	B	C	D
4	☒	☐	■	☐

Pokyny k úlohám bez nabídky odpovědi

- Odpovědi **pište čitelně** do vyznačených bílých polí. Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice. Při psaní **rozlišujte velká a malá písmena**.

12

- Pokud budete chtít tuto odpověď opravit, původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole.
- Za chybu se považuje i nesprávná či chybějící dílčí odpověď, počet chyb se promítá do celkového hodnocení úlohy.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

© **Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2017**
Obsah testového sešitu je chráněn autorskými právy. Jakékoli jeho užití, jakož i užití jakékoli jeho části pro komerční účely či pro jejich přímou i nepřímou podporu bez předchozího explicitního písemného souhlasu CZVV bude ve smyslu obecně závazných právních norem považováno za porušení autorských práv.

1 bod

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

A) Vánoční jedličku ozdobyl figurkami andělíčků ze slámy.
B) Nový obchod s hudebními nástroji nabízí kvalitní smyčce.
C) Včera jsem si u našeho mlynáře nechal semlít dva pytle obilí.
D) Jako studený předkrm nám naservírovali syrové hovězí maso.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–4

Složil jsem noviny, položil je na stolek a povídali jsme si se Zrzkem o něčem jiném. Vždycky je o čem povídat. Třeba proč černý kocour přebíhá lidem přes cestu a proč někteří lidé věří, že jim nosí smůlu a že **štěstí** nosí jen a jen trojbarevná kočička. Proč lidé kočce neříkají kocourka nebo kocouřička. Proč se kocourům a kočkám dohromady říká kočka a proč se **kohoutovi** neříká slepičák, když se slepicím říká slepice. Nebo proč kočky nesedají na **vajíčkách** jako slepice. Tak třeba o tom jsme mluvili.

(*M. Černík, Kocouří knížka, upraveno*)

1 bod

2 Která z následujících informací je obsažena ve výchozím textu?

A) o čem se psalo v novinách
B) z čeho vzniklo slovo kočka
C) že jsou někteří lidé pověrčiví
D) že jsou některé kočky škodolibé

1 bod

3 Ve které z následujících vět je slovo SLOŽIT použito ve stejném významu jako ve výchozím textu?

(Posuzované slovo se nachází na začátku výchozího textu.)

A) Hudbu k filmové pohádce složil známý skladatel.
B) Po doskoku na letištní plochu pečlivě složil padák.
C) Zásobu uhlí na letošní zimu jsem už složil do sklepa.
D) Na loňském skautském táboře jsem složil slavnostní slib.

max. 3 body

4 Určete pád a vzor slov zvýrazněných ve výchozím textu.

(Vzor zapište celými slovy, nepoužívejte zkratky.)

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2017

max. 4 body

5 Přiřaďte k jednotlivým řadám slov (5.1–5.4) odpovídající tvrzení (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

5.1 hlava – ucho – zub _____

5.2 koruna – list – jabloň _____

5.3 citoslovce – houba – známka _____

5.4 nemocnice – popálenina – prášek _____

A) Všechna slova jsou jednoznačná.
B) Všechna slova jsou mnohoznačná.
C) Pouze první slovo je jednoznačné.
D) Pouze první slovo je mnohoznačné.
E) Pouze první dvě slova jsou jednoznačná.
F) Pouze první dvě slova jsou mnohoznačná.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

Prarodiče kdysi koupili chatu v okolí Břeclavy. Pobyty na chatě se vždy líbili nejen nejmladším členům rodiny, ale i dospělým. Proto sem všichni pravidelně jezdíme a podnikáme rodinné výlety. Vyrazit první zářijový víkend na houby je téměř povinností.

Letos babička přesvědčila dědu, aby se vydali na cestu dřív než my. Myslela si totiž, že pak budou mít větší úlovek. Jejich záměr by zřejmně vyšel, kdyby ovšem nezabloudili. A tak zbylí členové rodiny vzdali houbaření a místo toho se začali prodírat hustým křovím. Během hledání zmizelých prarodičů mezi námi rostlo napjetí. Po tříhodinovém pátrání jsme je našli na odlehlé mýtině. Záchranná akce tak nakonec dopadla dobře.

(*CZVV*)

max. 4 body

6 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je <u>pravopisně správně</u>.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2017

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–11

V pravěku obývali krajinu Moravy lidé, jimž archeologové dnes říkají lovci mamutů. **Vedla je k tomu naleziště spousty mamutích ostatků v těsné blízkosti pravěkých osad.** Výzkumy naznačují, že nikde jinde nebyli lidé se srstnatými obry tak spjati.

Lovci mamutů zakládali svá sídliště vždy poblíž nějakého říčního toku. **Pravěká obydlí izolovaly proti chladu drny vyplňující stěny příbytků.** Kostra staveb byla ze dřeva a mamutích kostí. Uvnitř obydlí bylo ohniště. Topilo se nejen dřevem, ale i mamutími kostmi a tukem.

Na lov mamutů se lidé vydávali jen dvakrát do roka. Pravěcí lovci si záměrně vybírali mladé kusy, které měly měkčí maso. K zabití mamuta používali <u>těžký</u> oštěp. Velkým problémem však bylo, že mamuti časem pochopili souvislost mezi <u>přítomností</u> lidí na určitém místě a smrtí svých druhů. Proto když nalezli na lovišti zbytky mamutích těl, už na takové místo nikdy nevkročili. Mamutí ostatky se tedy musely vždy odstranit, aby lovci i nadále mohli lovit. **Snad právě proto vznikly u táborů ohromné zásoby kostí.**

Mamutí maso se tepelně upravovalo, aby bylo lépe stravitelné. Naporcované kusy masa se obvykle udily v kouři nad ohništěm. Maso se také mohlo péct nebo vařit v tzv. varných jámách.

Mamut byl zvířetem nejen loveným, ale i uctívaným. Kosti se využívaly jak k výrobě předmětů denní potřeby, tak k účelům obřadním. Archeologové našli v Brně hrob pravěkého muže, který byl nejspíš šaman. Spolu s <u>cennou</u> figurkou z mamutoviny se v jeho hrobě našlo i několik mamutích kostí. Díky <u>objevu</u> hrobu víme o životě lovců mamutů zase o něco víc.

(*Živá historie 3/2016, upraveno*)

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):

		A	N
7.1	Lov na mamuty se pořádal pravidelně jednou za půl roku.	☐	☐
7.2	Lovci mamutů využívali mamutí kosti jako topivo i stavební materiál.	☐	☐
7.3	Mamuti se naučili vyhýbat místům, kde našli ostatky svých ulovených druhů.	☐	☐
7.4	Aby bylo mamutí maso poživatelné, muselo se hned po naporcování uvařit ve varných jámách.	☐	☐

1 bod

8 Která z následujících možností <u>neobsahuje</u> souvětí?

A) Pravěcí lovci si záměrně vybírali mladé kusy, které měly měkčí maso.
B) Výzkumy naznačují, že nikde jinde nebyli lidé se srstnatými obry tak spjati.
C) Mamutí ostatky se tedy musely vždy odstranit, aby lovci i nadále mohli lovit.
D) Kosti se využívaly jak k výrobě předmětů denní potřeby, tak k účelům obřadním.

1 bod

9 Která z následujících informací je ve výchozím textu domněnkou?

A) informace, že v Brně byly nalezeny mamutí kosti
B) informace, že lovci mamutů přebývali v blízkosti řek
C) informace, že na Moravě kdysi žili lidé nyní nazývaní lovci mamutů
D) informace, že pravěký muž nalezený v brněnském hrobě byl šaman

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2017

1 bod

10 Ve které z následujících možností lze první slovo z dvojice nahradit druhým slovem tak, aby význam výchozího textu zůstal zachován?

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm podtrženo.)

A) těžký – obtížný
B) přítomností – současností
C) cennou – hodnotnou
D) objevu – vynálezu

max. 3 body

11 Vypište ze všech vět tučně vyznačených ve výchozím textu základní skladební dvojice.

Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

---

3 body

12 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly:

A) Ale tahle zvláštní květina vyklíčila ze semínka přivátého bůhvíodkud. Malý princ bděl velmi pozorně nad tímto výhonkem, který se nepodobal jiným proutkům. Náhle na něm vyrašil obrovský pupen.

B) Ráno se vždy objevily v trávě a večer zase uvadaly.

C) Zívajíc řekla: „Ach, právě jsem se probudila…“

D) Malý princ tušil, že z něho vypučí něco zázračného, ale květina se ve svém zeleném příbytku krášlila nekonečně dlouho. Pečlivě si vybírala barvy, upravovala si okvětní lístky jeden po druhém.

E) Na planetě malého prince rostly odjakživa úplně prosté květiny. Nezabíraly místo a nikoho nerušily.

F) Nechtěla se totiž ukázat celá pomačkaná. Její tajemná toaleta trvala mnoho dní. Až jednoho rána se ukázala při východu slunce.

(*A. de Saint-Exupéry, Malý princ, upraveno*)

První část: _____
Druhá část: _____
Třetí část: _____
Čtvrtá část: _____
Pátá část: _____
Šestá část: _____

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2017

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 13–17

(**1**) Děti se posadily na Lucinčinu postel a zadívaly se na obraz s lodí, který visel na protější stěně. Loď se právě vyhoupla na nádhernou vlnu. Ujížděla po moři asi opravdu rychle a mírně se nakláněla k levoboku.

(**2**) „Není to ještě horší," zeptal se Edmund, „dívat se na narnijskou loď, když se tam nemůžeme vrátit?"

„Rozhodně je to lepší než nic," řekla Lucinka.

„Á, pořád si hrajete na to samé? Vy tomu snad vážně věříte?" ozval se Eustác, který až dosud poslouchal za dveřmi a nyní vcházel do pokoje. Už dříve se mu podařilo nepozorovaně vyslechnout, že se bavili o Narnii, a teď je s tím strašně rád otravoval. Pochopitelně se nikdy nezmohl na jiný názor, než že si Narnii vymysleli.

(**3**) „Na tebe tady nikdo není zvědavej," odsekl Edmund. „Vůbec si ho nevšímej, Lucinko. Když budeme mlčet, snad odsud vypadne."

Většina kluků by po takovémhle přijetí buď vyklidila pole, ***** se dopálila. Eustác ale ne. Chvilku tam okouněl a pak začal znovu: „Vám se ten obraz vážně líbí?"

„Moc," řekla Lucinka, „ta loď vypadá, jako by opravdu jela. A voda vypadá, jako by opravdu byla mokrá."

(**4**) Eustác se na obraz zadíval a spatřil, že vlny skutečně vypadají, jako by se vlnily. Když se na ně díval, vybavil si, jak se mu kdysi na skutečné lodi udělalo špatně, a začal se cítit stejně jako tehdy.

Vtom se věci na obrazu daly do pohybu. Všechny tři děti vykřikly. Z obrazu jim rovnou do obličeje vyšplouchla slaná voda a promočila je až na kůži.

(*C. S. Lewis, Letopisy Narnie III – Plavba Jitřního poutníka, upraveno*)

max. 2 body

13 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

		A	N
13.1	Jedno z dětí zpochybňovalo existenci Narnie.	☐	☐
13.2	Obraz vyvolal v Eustácovi nepříjemnou vzpomínku.	☐	☐
13.3	Loď na obraze se rozjela tak rychle, že se málem převrhla.	☐	☐
13.4	Edmund zakázal Lucince mluvit s Eustácem a Lucinka ho poslechla.	☐	☐

1 bod

14 Které z následujících slov je významově souřadné se slovem OBRAZ užitým ve výchozím textu?

A) socha
B) umělec
C) výstava
D) kreslení

1 bod

15 Který z následujících spojovacích výrazů patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A) avšak
B) anebo
C) neboť
D) přesto

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2017

1 bod

16 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje pouze jedno zájmeno?

A) vy tomu snad vážně věříte
B) který až dosud poslouchal
C) teď je s tím strašně rád otravoval
D) na tebe tady nikdo není zvědavej

max. 3 body

17

17.1 Vypište z <u>první části</u> výchozího textu sloveso, které <u>nemá</u> předponovou část.

17.2 Vypište ze <u>čtvrté části</u> výchozího textu podstatné jméno a sloveso, které jsou příbuzné.

17.3 Napište <u>dvouslabičné</u> podstatné jméno, které je příbuzné se slovem RYCHLE a zároveň se skloňuje podle vzoru HRAD.

---

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N):

		A	**N**
18.1	Na dvůr mezi husy jsme chodit nechtěli, protože na nás vždy hrozivě syčely.	☐	☐
18.2	Nejmenší žáci nadšeně obdivovali vydry, které dováděly na vodní skluzavce.	☐	☐
18.3	Motýli s duhovými křídli poletovali nad rozkvetlými loukami, které hrály všemi barvami.	☐	☐
18.4	V jeskyni sídlily početné rodiny netopýrů, proto dívky bedlivě sledovaly každé mihnutí stínu.	☐	☐

---

max. 2 body

19 U následujících slovesných tvarů určete osobu a způsob.

(Způsob zapište celými slovy, nepoužívejte zkratky.)

19.1 **pověz** –

19.2 **chtěli bychom** –

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2017

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 20–24

(**1**) Byl jeden král, byl starý,
už netěšil ho svět.
Netěšily ho dary.
Ten král rád jedl med!

(**2**) Tak rád ho jedl z misky,
rád **strkal** do něj nos.
Měl medu plné pysky
a trůn měl plný vos.

(**3**) Když jedl med, trůn zářil,
když nejedl, trůn zhas.
Ten král se šťastně tvářil
a tak mu plynul čas.

(**4**) Na jeho sladkém nose,
jenž svítil jako báň,
se zalíbilo vose.
A usedla si naň.

(**5**) Král nehněval se na ni.
Ten starý král byl rád.
Čechral si bradu dlaní
a chtělo se mu spát.

(**6**) Ten král hrál na mandoru…
Ach, co jej napadlo
důvěřovati tvoru,
který má žahadlo…

(**7**) Když jednou setmělo se
a začal padat sníh,
král omluvil se vose
a třikrát mocně kých!

(**8**) Ta vosa byla podlá.
Ten nevděčný tvor zhrd.
Ta vosa krále bodla
a král měl z toho smrt…

(*V. Nezval, Manon Lescaut*)

max. 2 body

20 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

		A	N
20.1	Výchozí text je ukázkou neuměleckého textu.	☐	☐
20.2	V první sloce se první verš rýmuje s veršem bezprostředně následujícím.	☐	☐
20.3	Ve čtvrté sloce se vyskytuje přirovnání.	☐	☐
20.4	Ve výchozím textu je jedno pětislabičné slovo.	☐	☐

1 bod

21 Která z následujících možností nejlépe vystihuje vlastnost krále projevující se v sedmé sloce výchozího textu?

A) bezcitnost
B) odměřenost
C) ohleduplnost
D) bezohlednost

1 bod

22 Které z následujících tvrzení o slovu tučně vyznačeném ve výchozím textu není pravdivé?

A) První slabiku slova tvoří tři hlásky.
B) Slovo obsahuje lichý počet souhlásek.
C) Slovo obsahuje sudý počet samohlásek.
D) Druhá slabika slova obsahuje tvrdou souhlásku.

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2017

1 bod

23 Napište smysluplnou větu o <u>třech</u> slovech, v níž slovo MÁ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu. Slovo nesmí být použito jako vlastní jméno, např. *pan Má*. Tvar slova musí zůstat zachován.

(Slovo MÁ je ve výchozím textu podtrženo.)

1 bod

24 Která z následujících možností nejlépe vystihuje vyznění výchozího textu?

A) Co je šeptem, to je s čertem.
B) Kde nic není, ani čert nebere.
C) Kdo lže a krade, do pekla se hrabe.
D) Čiň čertu dobře, peklem se ti odmění.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 25

Podle předem da*ého plánu úči*ě zvyšoval svou výko*ost.

(*CZVV*)

1 bod

25 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit *n/nn* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *n/nn* uvedena v odpovídajícím pořadí?

A) n – n – nn
B) nn – n – n
C) nn – nn – n
D) n – nn – nn

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 26

Podstatná jména pomnožná nemají tvary jednotného čísla, ale pouze tvary množného čísla, např. *jedny housle hrály krásně* (nikoli *jedna housle hrála krásně*).

(*CZVV*)

max. 2 body

26 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda obsahuje pouze podstatná jména pomnožná (A), nebo ne (N):

		A	N
26.1	dveře, kliky, vrata	☐	☐
26.2	brýle, kleště, nůžky	☐	☐
26.3	kalhoty, ponožky, boty	☐	☐
26.4	narozeniny, svátky, prázdniny	☐	☐

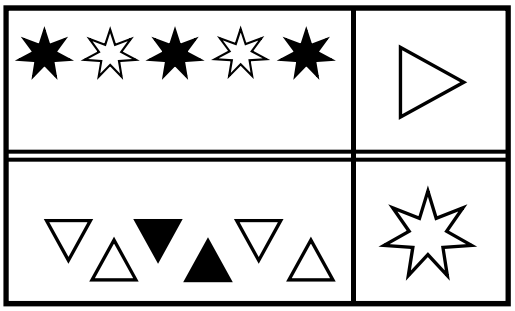
© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2017

max. 3 body

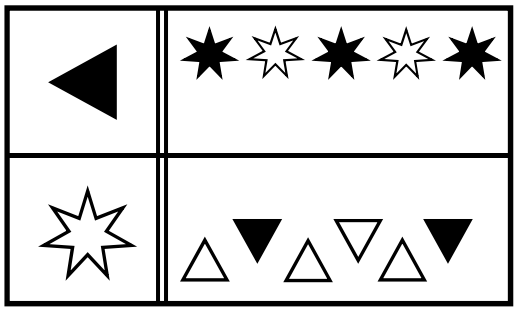
27 Přiřaďte k jednotlivým vlajkám (27.1–27.3) odpovídající popis (A–E):

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

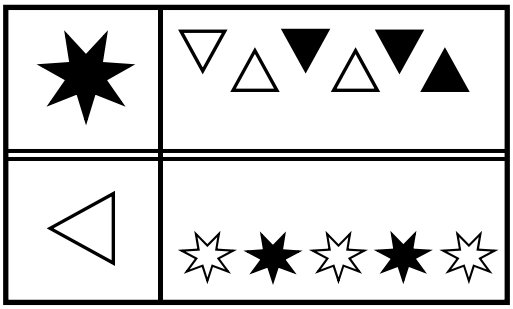
27.1

27.2

27.3

(*CZVV*)

A) Vlajka je rozdělena dvěma svislými čarami. Na vlajce je lichý počet světlých hvězd, světlých trojúhelníků je méně než tmavých.

B) Vlajka je rozdělena dvěma vodorovnými čarami. Na vlajce je shodný počet světlých a tmavých hvězd, počet světlých trojúhelníků je sudý.

C) Vlajka je rozdělena dvěma svislými čarami. Na vlajce je lichý počet tmavých hvězd, počet tmavých trojúhelníků a světlých hvězd je shodný.

D) Vlajka je rozdělena dvěma vodorovnými čarami. Na vlajce je lichý počet tmavých hvězd, světlých hvězd je více než tmavých trojúhelníků.

E) Vlajka je rozdělena dvěma vodorovnými čarami. Na vlajce je sudý počet světlých trojúhelníků, tmavých trojúhelníků je více než tmavých hvězd.

---

1 bod

28 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

A) Podle mně jsme na tu výstavu neměli chodit.

B) Kvůli mně jsme přišli na premiéru filmu pozdě.

C) Pozvánka na karneval byla zaslána pouze mně.

D) Místa v zadní řadě divadla vyhovovala jen mně.

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2017

cermat

PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY 2017

KLÍČ SPRÁVNÝCH ŘEŠENÍ

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5 A

KÓD TESTU: C5PAD17C0T01

	Celkem	Uzavřených	Otevřených
Počet úloh	**28**	22	6

Úloha	Správné řešení	Body
1	A	**1**
2	C	**1**
3	B	**1**
4		**max. 3 body**
	štěstí – 4. pád, vzor stavení	1 b.
	kohoutovi – 3. pád, vzor pán	1 b.
	vajíčkách – 6. pád, vzor město	1 b.
	Aby byl přidělen 1 bod za posuzované slovo, je nutné správně určit pád i vzor zároveň.	
5		**max. 4 body**
5.1	B	4 podúlohy 4 b.
5.2	F	3 podúlohy 3 b.
5.3	C	2 podúlohy 2 b.
5.4	E	1 podúloha 1 b.
6	Břeclavi, líbily, zřejmě, napětí Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu. Příklad hodnocení: líbily, mi, zřejmě, napjetí, záchranná (1 slovo nenalezeno, 3 slova neodpovídají zadání = 4 chyby) → 0 bodů	**max. 4 body** 0 chyb 4 b. 1 chyba 3 b. 2 chyby 2 b. 3 chyby 1 b. 4 a více chyb 0 b.
7		**max. 2 body**
7.1	NE	4 podúlohy 2 b.
7.2	ANO	3 podúlohy 1 b.
7.3	ANO	2 a méně podúloh 0 b.
7.4	NE	
8	D	**1**
9	D	**1**
10	C	**1**
11	naleziště – vedla drny – izolovaly zásoby – vznikly Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu. Příklad hodnocení: naleziště vedla, obydlí izolovaly, výzkumy naznačují (1 ZSD nenalezena, 2 skladební dvojice neodpovídají zadání = 3 chyby) → 0 bodů	**max. 3 body** 0 chyb 3 b. 1 chyba 2 b. 2 chyby 1 b. 3 a více chyb 0 b.

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2017

Úloha	Správné řešení	Body
12	První část: E Druhá část: B Třetí část: A Čtvrtá část: D Pátá část: F Šestá část: C Body lze získat pouze v případě, že všechny části textu jsou seřazeny správně. V ostatních případech bylo přiděleno 0 bodů.	**3**
13		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
13.1	ANO	
13.2	ANO	
13.3	NE	
13.4	NE	
14	A	**1**
15	B	**1**
16	B	**1**
17		**max. 3 body**
17.1	visel	1 b.
17.2	vlny, vlnily (se)	1 b.
17.3	rychlík	1 b.
18		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
18.1	ANO	
18.2	ANO	
18.3	NE	
18.4	ANO	
19		**max. 2 body**
19.1	2. osoba, způsob rozkazovací	1 b.
19.2	1. osoba, způsob podmiňovací	1 b.
	Aby byl přidělen 1 bod za posuzované sloveso, je nutné správně určit osobu i způsob zároveň.	
20		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
20.1	NE	
20.2	NE	
20.3	ANO	
20.4	ANO	
21	C	**1**
22	C	**1**
23	Slovo *má* je nutné použít jako zájmeno, např. Má sestra spí. / Má krásná čelenka. Věta / větný ekvivalent musí obsahovat právě tři slova.	**1**
24	D	**1**
25	D	**1**
26		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
26.1	NE	
26.2	ANO	
26.3	NE	
26.4	NE	

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2017

Úloha	Správné řešení	Body
27		**max. 3 body**
27.1	D	3 podúlohy 3 b.
27.2	C	2 podúlohy 2 b.
27.3	B	1 podúloha 1 b.
28	A	**1**
CELKEM		**50 bodů**

Vzhledem k vysoké variabilitě možných žákovských odpovědí na otevřené úlohy neobsahuje tento klíč všechny akceptovatelné odpovědi.

Obsah klíče správných řešení je chráněn autorskými právy. Jakékoli jeho užití, jakož i užití jakékoli jeho části pro komerční účely či pro jejich přímou i nepřímou podporu bez předchozího explicitního písemného souhlasu CZVV bude ve smyslu obecně závazných právních norem považováno za porušení autorských práv.

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2017

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PAD17C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 bod

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

A) Vánoční jedličku ozdobyl figurkami andělíčků ze slámy.
B) Nový obchod s hudebními nástroji nabízí kvalitní smyčce.
C) Včera jsem si u našeho mlynáře nechal semlít dva pytle obilí.
D) Jako studený předkrm nám naservírovali syrové hovězí maso.

Zdůvodnění

Sloveso *ozdobit* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s vyjmenovaným slovem *být*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–4

Složil jsem noviny, položil je na stolek a povídali jsme si se Zrzkem o něčem jiném. Vždycky je o čem povídat. Třeba proč černý kocour přebíhá lidem přes cestu a proč někteří lidé věří, že jim nosí smůlu a že **štěstí** nosí jen a jen trojbarevná kočička. Proč lidé kočce neříkají kocourka nebo kocouřička. Proč se kocourům a kočkám dohromady říká kočka a proč se **kohoutovi** neříká slepičák, když se slepicím říká slepice. Nebo proč kočky nesedají na **vajíčkách** jako slepice. Tak třeba o tom jsme mluvili.

(*M. Černík, Kocouří knížka, upraveno*)

1 bod

2 Která z následujících informací je obsažena ve výchozím textu?

A) o čem se psalo v novinách
B) z čeho vzniklo slovo kočka
C) že jsou někteří lidé pověrčiví
D) že jsou některé kočky škodolibé

Zdůvodnění

Pravdivost možnosti C) dokládá pasáž barevně vyznačená ve výchozím textu. Informace uvedené v možnostech A), B) a D) v textu obsaženy nejsou.

1 bod

3 Ve které z následujících vět je slovo SLOŽIT použito ve stejném významu jako ve výchozím textu?

(Posuzované slovo se nachází na začátku výchozího textu.)

A) Hudbu k filmové pohádce složil známý skladatel.
B) Po doskoku na letištní plochu pečlivě složil padák.
C) Zásobu uhlí na letošní zimu jsem už složil do sklepa.
D) Na loňském skautském táboře jsem složil slavnostní slib.

Zdůvodnění

Sloveso *složit* je v textu užito ve významu *něco rozloženého upravit tak, aby to mělo menší rozměry*, v možnosti B) je toto slovo užito ve stejném významu. V ostatních posuzovaných větách je sloveso *složit* užito v jiných významech, konkrétně:

- v možnosti A) ve významu *sepsat, vytvořit hudební dílo*;
- v možnosti C) ve významu *přenést, dopravit dolů*;
- v možnosti D) ve významu *podstoupit nějaký úkon, něco vykonat*.

max. 3 body

4 Určete pád a vzor slov zvýrazněných ve výchozím textu.

(Vzor zapište celými slovy, nepoužívejte zkratky.)

Řešení

štěstí – 4. pád, vzor *stavení*

kohoutovi – 3. pád, vzor *pán*

vajíčkách – 6. pád, vzor *město*

---

max. 4 body

5 Přiřaďte k jednotlivým řadám slov (5.1–5.4) odpovídající tvrzení (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

5.1 hlava – ucho – zub _____

5.2 koruna – list – jabloň _____

5.3 citoslovce – houba – známka _____

5.4 nemocnice – popálenina – prášek _____

A) Všechna slova jsou jednoznačná.

B) Všechna slova jsou mnohoznačná.

C) Pouze první slovo je jednoznačné.

D) Pouze první slovo je mnohoznačné.

E) Pouze první dvě slova jsou jednoznačná.

F) Pouze první dvě slova jsou mnohoznačná.

Zdůvodnění

Slova jednoznačná mají jeden jediný význam, slova mnohoznačná mají více významů.

5.1 – B)

Každé ze slov má více významů, např.:

- hlava – *část lidského těla* (bolí mě hlava), *vedoucí osoba* (hlava rodiny), *život* (stálo ho to hlavu);
- ucho – *část lidského těla* (odstávající uši), *věc připomínající tvarem ucho* (ucho na tašce);
- zub – *část lidského těla* (mléčný zub), *část připomínající tvarem zub* (zub pily).

5.2 – F)

Pouze první dvě slova mají více významů, např.:

- koruna – *ozdoba hlavy jako odznak panovnické hodnosti* (královská koruna), *jednotka měny* (česká koruna), *rozvětvená část stromu* (koruna dubu);
- list – *část rostliny* (list dubu), *kus papíru* (počmáraný list), *doklad* (rodný list).

Třetí slovo *jabloň* má význam jediný – *ovocný strom nesoucí jablka*.

5.3 – C)

Pouze první slovo *citoslovce* má význam jediný – *druh neohebných slov*. Druhé slovo i třetí slovo mají více významů, např.:

- houba – *rostlina rozmnožující se výtrusy* (jedlá houba), *měkká pórovitá hmota* (houba na tabuli);
- známka – *úřední cenina* (poštovní známka), *klasifikační stupeň* (má dobré známky).

5.4 – E)

První slovo i druhé slovo mají význam jediný: nemocnice – *zdravotnické zařízení*; popálenina – *poranění vzniklé popálením*. Třetí slovo má více významů, např. *hmota rozmělněná na malé částečky* (prášek do pečiva), *pilulka* (prášek na alergii).

Žádná z posuzovaných řad slov neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

Prarodiče kdysi koupili chatu v okolí Břeclavy. Pobyty na chatě se vždy líbili nejen nejmladším členům rodiny, ale i dospělým. Proto sem všichni pravidelně jezdíme a podnikáme rodinné výlety. Vyrazit první zářijový víkend na houby je téměř povinností.

Letos babička přesvědčila dědu, aby se vydali na cestu dřív než my. Myslela si totiž, že pak budou mít větší úlovek. Jejich záměr by zřejmně vyšel, kdyby ovšem nezabloudili. A tak zbylí členové rodiny vzdali houbaření a místo toho se začali prodírat hustým křovím. Během hledání zmizelých prarodičů mezi námi rostlo napjetí. Po tříhodinovém pátrání jsme je našli na odlehlé mýtině. Záchranná akce tak nakonec dopadla dobře.

(*CZVV*)

max. 4 body

6 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je <u>pravopisně správně</u>.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *Břeclav* se skloňuje podle vzoru *kost* (*v okolí kosti – v okolí Břeclavi*).
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského neživotného v čísle množném (*pobyty*), v koncovce příčestí činného musí být *-y* (*líbily se*).
- Příslovce *zřejmě* je odvozené od přídavného jména *zřejmý*.
- Po písmenu *p* se vždy píše pouze *ě*, nikdy *je* (např. *napětí*, *pěna*, *na lípě*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–11

V pravěku obývali krajinu Moravy lidé, jimž archeologové dnes říkají lovci mamutů. **Vedla je k tomu naleziště spousty mamutích ostatků v těsné blízkosti pravěkých osad.** Výzkumy naznačují, že nikde jinde nebyli lidé se srstnatými obry tak spjati.

Lovci mamutů zakládali svá sídliště vždy poblíž nějakého říčního toku. **Pravěká obydlí izolovaly proti chladu drny vyplňující stěny příbytků.** Kostra staveb byla ze dřeva a mamutích kostí. Uvnitř obydlí bylo ohniště. Topilo se nejen dřevem, ale i mamutími kostmi a tukem.

Na lov mamutů se lidé vydávali jen dvakrát do roka. Pravěcí lovci si záměrně vybírali mladé kusy, které měly měkčí maso. K zabití mamuta používali těžký oštěp. Velkým problémem však bylo, že mamuti časem pochopili souvislost mezi přítomností lidí na určitém místě a smrtí svých druhů. Proto když nalezli na lovišti zbytky mamutích těl, už na takové místo nikdy nevkročili. Mamutí ostatky se tedy musely vždy odstranit, aby lovci i nadále mohli lovit. **Snad právě proto vznikly u táborů ohromné zásoby kostí.**

Mamutí maso se tepelně upravovalo, aby bylo lépe stravitelné. Naporcované kusy masa se obvykle udily v kouři nad ohništěm. Maso se také mohlo péct nebo vařit v tzv. varných jámách.

Mamut byl zvířetem nejen loveným, ale i uctívaným. Kosti se využívaly jak k výrobě předmětů denní potřeby, tak k účelům obřadním. Archeologové našli v Brně hrob pravěkého muže, který byl nejspíš šaman. Spolu s cennou figurkou z mamutoviny se v jeho hrobě našlo i několik mamutích kostí. Díky objevu hrobu víme o životě lovců mamutů zase o něco víc.

(*Živá historie 3/2016, upraveno*)

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):

		A	N
7.1	Lov na mamuty se pořádal pravidelně jednou za půl roku.	☐	☒
7.2	Lovci mamutů využívali mamutí kosti jako topivo i stavební materiál.	☒	☐
7.3	Mamuti se naučili vyhýbat místům, kde našli ostatky svých ulovených druhů.	☒	☐
7.4	Aby bylo mamutí maso poživatelné, muselo se hned po naporcování uvařit ve varných jámách.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

8 Která z následujících možností neobsahuje souvětí?

A) Pravěcí lovci si záměrně vybírali mladé kusy, které měly měkčí maso.
B) Výzkumy naznačují, že nikde jinde nebyli lidé se srstnatými obry tak spjati.
C) Mamutí ostatky se tedy musely vždy odstranit, aby lovci i nadále mohli lovit.
D) Kosti se využívaly jak k výrobě předmětů denní potřeby, tak k účelům obřadním.

Zdůvodnění

Pouze možnost D) obsahuje jediné sloveso v určitém tvaru (*využívaly*), a je tedy větou jednoduchou. Ostatní posuzované úseky výchozího textu obsahují vždy dvě slovesa v určitém tvaru, a jsou tedy souvětím:

- vybírali + měly;
- naznačují + nebyli spjati;
- musely + mohli.

1 bod

9 Která z následujících informací je ve výchozím textu domněnkou?

A) informace, že v Brně byly nalezeny mamutí kosti
B) informace, že lovci mamutů přebývali v blízkosti řek
C) informace, že na Moravě kdysi žili lidé nyní nazývaní lovci mamutů
D) informace, že pravěký muž nalezený v brněnském hrobě byl šaman

Zdůvodnění

Domněnka je obsažena v následujícím úseku výchozího textu: *Archeologové našli v Brně hrob pravěkého muže, který byl nejspíš šaman.*

1 bod

10 Ve které z následujících možností lze první slovo z dvojice nahradit druhým slovem tak, aby význam výchozího textu zůstal zachován?

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm podtrženo.)

A) těžký – obtížný
B) přítomností – současností
C) cennou – hodnotnou
D) objevu – vynálezu

Zdůvodnění

- Slovo *těžký* je v textu užito ve významu *mající velkou váhu*. Pokud bychom slovo *těžký* nahradili slovem *obtížný*, význam textu by se změnil (*k zabití mamuta používali obtížný oštěp*).
- Slovo *přítomnost* je v textu užito ve významu *účast na něčem, objevení se někoho na nějakém místě*. Pokud bychom slovo *přítomnost* nahradili slovem *současnost*, význam textu by se změnil (*souvislost mezi současností lidí na určitém místě*).
- Slovo *cenný* je v textu užito ve významu *mající cenu, hodnotný*. Pokud slovo *cenný* nahradíme slovem *hodnotný*, význam textu zůstane zachován (*spolu s hodnotnou figurkou z mamutoviny*).
- Slovo *objev* je v textu užito ve významu *odhalení něčeho, o čem se nevědělo*. Pokud bychom slovo *objev* nahradili slovem *vynález*, význam textu by se změnil (*díky vynálezu hrobu víme*).

max. 3 body

11 Vypište ze všech vět tučně vyznačených ve výchozím textu základní skladební dvojice.

Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Řešení

Základní skladební dvojice z první věty: podmět = naleziště; přísudek = vedla.

Základní skladební dvojice z druhé věty: podmět = drny; přísudek = izolovaly.

Základní skladební dvojice ze třetí věty: podmět = zásoby; přísudek = vznikly.

---

3 body

12 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly:

A) Ale tahle zvláštní květina vyklíčila ze semínka přivátého bůhvíodkud. Malý princ bděl velmi pozorně nad tímto výhonkem, který se nepodobal jiným proutkům. Náhle na něm vyrašil obrovský pupen.

B) Ráno se vždy objevily v trávě a večer zase uvadaly.

C) Zívajíc řekla: „Ach, právě jsem se probudila…“

D) Malý princ tušil, že z něho vypučí něco zázračného, ale květina se ve svém zeleném příbytku krášlila nekonečně dlouho. Pečlivě si vybírala barvy, upravovala si okvětní lístky jeden po druhém.

E) Na planetě malého prince rostly odjakživa úplně prosté květiny. Nezabíraly místo a nikoho nerušily.

F) Nechtěla se totiž ukázat celá pomačkaná. Její tajemná toaleta trvala mnoho dní. Až jednoho rána se ukázala při východu slunce.

(*A. de Saint-Exupéry, Malý princ, upraveno*)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

Řešení

První část: E)

Druhá část: B)

Třetí část: A)

Čtvrtá část: D)

Pátá část: F)

Šestá část: C)

E) Na planetě malého prince rostly odjakživa úplně prosté květiny. Nezabíraly místo a nikoho nerušily. **B)** Ráno se vždy objevily v trávě a večer zase uvadaly. **A)** Ale tahle zvláštní květina vyklíčila ze semínka přivátého bůhvíodkud. Malý princ bděl velmi pozorně nad tímto výhonkem, který se nepodobal jiným proutkům. Náhle na něm vyrašil obrovský pupen. **D)** Malý princ tušil, že z něho vypučí něco zázračného, ale květina se ve svém zeleném příbytku krášlila nekonečně dlouho. Pečlivě si vybírala barvy, upravovala si okvětní lístky jeden po druhém. **F)** Nechtěla se totiž ukázat celá pomačkaná. Její tajemná toaleta trvala mnoho dní. Až jednoho rána se ukázala při východu slunce. **C)** Zívajíc řekla: „Ach, právě jsem se probudila…“

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 13–17

(**1**) Děti se posadily na Lucinčinu postel a zadívaly se na obraz s lodí, který visel na protější stěně. Loď se právě vyhoupla na nádhernou vlnu. Ujížděla po moři asi opravdu rychle a mírně se nakláněla k levoboku.

(**2**) „Není to ještě horší,“ zeptal se Edmund, „dívat se na narnijskou loď, když se tam nemůžeme vrátit?“

„Rozhodně je to lepší než nic,“ řekla Lucinka.

„Á, pořád si hrajete na to samé? Vy tomu snad vážně věříte?“ ozval se Eustác, který až dosud poslouchal za dveřmi a nyní vcházel do pokoje. Už dříve se mu podařilo nepozorovaně vyslechnout, že se bavili o Narnii, a teď je s tím strašně rád otravoval. Pochopitelně se nikdy nezmohl na jiný názor, než že si Narnii vymysleli.

(**3**) „Na tebe tady nikdo není zvědavej,“ odsekl Edmund. „Vůbec si ho nevšímej, Lucinko. Když budeme mlčet, snad odsud vypadne.“

Většina kluků by po takovémhle přijetí buď vyklidila pole, ***** se dopálila. Eustác ale ne. Chvilku tam okouněl a pak začal znovu: „Vám se ten obraz vážně líbí?“

„Moc,“ řekla Lucinka, „ta loď vypadá, jako by opravdu jela. A voda vypadá, jako by opravdu byla mokrá.“

(**4**) Eustác se na obraz zadíval a spatřil, že vlny skutečně vypadají, jako by se vlnily. Když se na ně díval, vybavil si, jak se mu kdysi na skutečné lodi udělalo špatně, a začal se cítit stejně jako tehdy.

Vtom se věci na obrazu daly do pohybu. Všechny tři děti vykřikly. Z obrazu jim rovnou do obličeje vyšplouchla slaná voda a promočila je až na kůži.

(*C. S. Lewis, Letopisy Narnie III – Plavba Jitřního poutníka, upraveno*)

max. 2 body

13 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

		A	N
13.1	Jedno z dětí zpochybňovalo existenci Narnie.	☒	☐
13.2	Obraz vyvolal v Eustácovi nepříjemnou vzpomínku.	☒	☐
13.3	Loď na obraze se rozjela tak rychle, že se málem převrhla.	☐	☒
13.4	Edmund zakázal Lucince mluvit s Eustácem a Lucinka ho poslechla.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

14 Které z následujících slov je významově souřadné se slovem OBRAZ užitým ve výchozím textu?

A) socha
B) umělec
C) výstava
D) kreslení

Zdůvodnění

Slovo *socha* je významově souřadné se slovem *obraz*: obě slova označují nějaké výtvarné dílo. Mezi ostatními posuzovanými slovy a slovem *obraz* je jiný významový vztah:

- slovo *umělec* označuje osobu, která vytváří výtvarné dílo, např. *obraz*;
- slovo *výstava* označuje vystavování souboru předmětů (např. uměleckých, jako je *obraz*) nebo přímo tento samotný soubor či místo, kde se předměty vystavují;
- slovo *kreslení* označuje druh výtvarné činnosti, při níž může vzniknout *obraz*.

1 bod

15 Který z následujících spojovacích výrazů patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A) avšak
B) anebo
C) neboť
D) přesto

Zdůvodnění

V první větě posuzovaného souvětí (*Většina kluků by po takovémhle přijetí buď vyklidila pole*) se vyskytuje spojka *buď*, která se vždy uvádí ve spojení s jinou spojkou (nejčastěji *buď – anebo*, *buď – nebo*). Tento dvojitý spojovací výraz se užívá v případě, že se významy obou vět navzájem vylučují: *Většina kluků by po takovémhle přijetí buď vyklidila pole, anebo se dopálila* → odchod, ústup × vztek, útok.

1 bod

16 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje pouze jedno zájmeno?

A) vy tomu snad vážně věříte
B) který až dosud poslouchal
C) teď je s tím strašně rád otravoval
D) na tebe tady nikdo není zvědavej

Řešení

Zájmena jsou v posuzovaných úsecích výchozího textu zapsána červeně.

max. 3 body

17

17.1 Vypište z <u>první části</u> výchozího textu sloveso, které <u>nemá</u> předponovou část.

17.2 Vypište ze <u>čtvrté části</u> výchozího textu podstatné jméno a sloveso, které jsou příbuzné.

17.3 Napište <u>dvouslabičné</u> podstatné jméno, které je příbuzné se slovem RYCHLE a zároveň se skloňuje podle vzoru HRAD.

Řešení

17.1. – visel

17.2 – vlny, vlnily (se)

17.3 – rychlík

---

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N):

		A	N
18.1	Na dvůr mezi husy jsme chodit nechtěli, protože na nás vždy hrozivě syčely.	☒	☐
18.2	Nejmenší žáci nadšeně obdivovali vydry, které dováděly na vodní skluzavce.	☒	☐
18.3	Motýli s duhovými křídli poletovali nad rozkvetlými loukami, které hrály všemi barvami.	☐	☒
18.4	V jeskyni sídlily početné rodiny netopýrů, proto dívky bedlivě sledovaly každé mihnutí stínu.	☒	☐

Zdůvodnění

Podstatné jméno *křídlo* se skloňuje podle vzoru *město* (*s městy – s křídly*).

---

max. 2 body

19 U následujících slovesných tvarů určete osobu a způsob.

(Způsob zapište celými slovy, nepoužívejte zkratky.)

19.1 **pověz** –

19.2 **chtěli bychom** –

Řešení

19.1 – 2. osoba, způsob rozkazovací

19.2 – 1. osoba, způsob podmiňovací

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 20–24

(**1**) Byl jeden král, byl starý,
už netěšil ho svět.
Netěšily ho dary.
Ten král rád jedl med!

(**2**) Tak rád ho jedl z misky,
rád **strkal** do něj nos.
Měl medu plné pysky
a trůn měl plný vos.

(**3**) Když jedl med, trůn zářil,
když nejedl, trůn zhas.
Ten král se šťastně tvářil
a tak mu plynul čas.

(**4**) Na jeho sladkém nose,
jenž svítil jako báň,
se zalíbilo vose.
A usedla si naň.

(**5**) Král nehněval se na ni.
Ten starý král byl rád.
Čechral si bradu dlaní
a chtělo se mu spát.

(**6**) Ten král hrál na mandoru…
Ach, co jej napadlo
důvěřovati tvoru,
který má žahadlo…

(**7**) Když jednou setmělo se
a začal padat sníh,
král omluvil se vose
a třikrát mocně kých!

(**8**) Ta vosa byla podlá.
Ten nevděčný tvor zhrd.
Ta vosa krále bodla
a král měl z toho smrt…

(*V. Nezval, Manon Lescaut*)

max. 2 body

20 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

		A	N
20.1	Výchozí text je ukázkou neuměleckého textu.	☐	☒
20.2	V první sloce se první verš rýmuje s veršem bezprostředně následujícím.	☐	☒
20.3	Ve čtvrté sloce se vyskytuje přirovnání.	☒	☐
20.4	Ve výchozím textu je jedno pětislabičné slovo.	☒	☐

Zdůvodnění

20.1 – nepravdivé tvrzení → text má především funkci estetickou, jazykové prostředky zde užité jsou příznačné pro umělecký text

20.2 – nepravdivé tvrzení → první verš první sloky se nerýmuje s veršem bezprostředně následujícím (*byl jeden král, byl starý* × *už netěšil ho svět*)

20.3 – pravdivé tvrzení → ve čtvrté sloce se vyskytuje přirovnání: nos *svítil jako báň*

20.4 – pravdivé tvrzení → ve výchozím textu je jedno pětislabičné slovo (*důvěřovati*)

1 bod

21 Která z následujících možností nejlépe vystihuje vlastnost krále projevující se v sedmé sloce výchozího textu?

A) bezcitnost
B) odměřenost
C) ohleduplnost
D) bezohlednost

Zdůvodnění

Než si král kýchl, omluvil se vose → projevil se jako ohleduplný člověk.

1 bod

22 Které z následujících tvrzení o slovu tučně vyznačeném ve výchozím textu <u>není</u> pravdivé?

A) První slabiku slova tvoří tři hlásky.
B) Slovo obsahuje lichý počet souhlásek.
C) Slovo obsahuje sudý počet samohlásek.
D) Druhá slabika slova obsahuje tvrdou souhlásku.

Zdůvodnění

Slovo *strkal* obsahuje lichý počet samohlásek, konkrétně jednu samohlásku *a*.

Tvrzení uvedená v možnostech A), B) a D) jsou prokazatelně pravdivá:

- první slabika je tvořena třemi hláskami (*s*, *t*, *r*);
- slovo *strkal* obsahuje lichý počet souhlásek, konkrétně pět (*s*, *t*, *r*, *k*, *l*);
- druhá slabika obsahuje tvrdou souhlásku (*k*).

1 bod

23 Napište smysluplnou větu o <u>třech</u> slovech, v níž slovo MÁ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

Slovo nesmí být použito jako vlastní jméno, např. *pan Má*. Tvar slova musí zůstat zachován.

(Slovo MÁ je ve výchozím textu podtrženo.)

Řešení

Slovo *má* je ve výchozím textu slovesem. Ve vzniklé větě tedy musí být slovo *má* užito jako zájmeno ve tvaru 1./5. pádu čísla jednotného rodu ženského nebo 1./4./5. pádu čísla množného rodu středního, např. *Má sestra spí* nebo *Má koťata předou*.

1 bod

24 Která z následujících možností nejlépe vystihuje vyznění výchozího textu?

A) Co je šeptem, to je s čertem.
B) Kde nic není, ani čert nebere.
C) Kdo lže a krade, do pekla se hrabe.
D) Čiň čertu dobře, peklem se ti odmění.

Zdůvodnění

Přísloví *Čiň čertu dobře, peklem se ti odmění* znamená, že se nevyplácí, když se chceme zavděčit někomu, kdo nám chce uškodit, když se k někomu takovému chováme dobře. Tomu odpovídá obsah básně: král nechal vosu pobývat na svém nose, důvěřoval jí, ona ho přesto bodla.

Možnosti A), B) a C) prokazatelně nevystihují vyznění výchozího textu:

- *Co je šeptem, to je s čertem* znamená, že ten, kdo něco říká tajně, má špatné úmysly;
- *Kde nic není, ani čert nebere* znamená, že pokud někdo nic nemá, nelze mu nic vzít;
- *Kdo lže a krade, do pekla se hrabe* znamená, že pokud se někdo chová špatně, bude potrestán.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 25

Podle předem da∗ého plánu úči∗ě zvyšoval svou výko∗ost.

(*CZVV*)

1 bod

25 Na vynechaná místa (∗) ve výchozím textu je třeba doplnit *n*/*nn* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *n*/*nn* uvedena v odpovídajícím pořadí?

A) n – n – nn
B) nn – n – n
C) nn – nn – n
D) n – nn – nn

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *daný* je odvozeno od slovesa *dát* (konkrétně z tvaru *dán*) příponou *-ý*.
- Příslovce *účinně* je odvozeno od přídavného jména *účinný*, které bylo odvozeno od podstatného jména *účinek* příponou *-ný* (*účinek* → *účinný* → *účinně*) – všechna tato slova mají kořen *-čin-*.
- Podstatné jméno *výkonnost* je odvozeno od přídavného jména *výkonný*, které bylo odvozeno od podstatného jména *výkon* příponou *-ný* (*výkon* → *výkonný* → *výkonnost*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 26

Podstatná jména pomnožná nemají tvary jednotného čísla, ale pouze tvary množného čísla, např. *jedny housle hrály krásně* (nikoli *jedna housle hrála krásně*).

(*CZVV*)

max. 2 body

26 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda obsahuje pouze podstatná jména pomnožná (A), nebo ne (N):

		A	N
26.1	dveře, kliky, vrata	☐	☒
26.2	brýle, kleště, nůžky	☒	☐
26.3	kalhoty, ponožky, boty	☐	☒
26.4	narozeniny, svátky, prázdniny	☐	☒

Zdůvodnění

26.1 – nepravdivé tvrzení → slovo *kliky* není podstatné jméno pomnožné (1. pád jednotného čísla – *klika*)

26.2 – pravdivé tvrzení → všechna tři slova jsou podstatná jména pomnožná

26.3 – nepravdivé tvrzení → slovo *ponožky* ani slovo *boty* nejsou podstatná jména pomnožná (1. pád jednotného čísla – *ponožka*, *bota*)

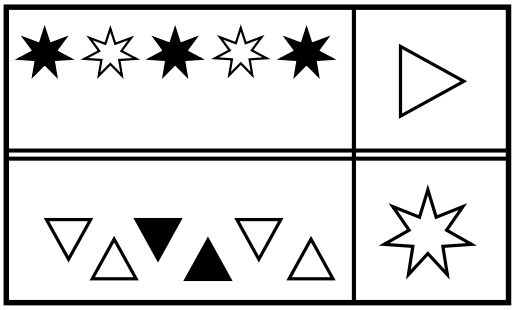
26.4 – nepravdivé tvrzení → slovo *svátky* není podstatné jméno pomnožné (1. pád jednotného čísla – *svátek*)

max. 3 body

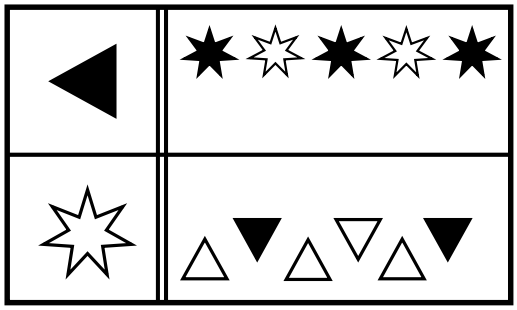
27 Přiřaďte k jednotlivým vlajkám (27.1–27.3) odpovídající popis (A–E):

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

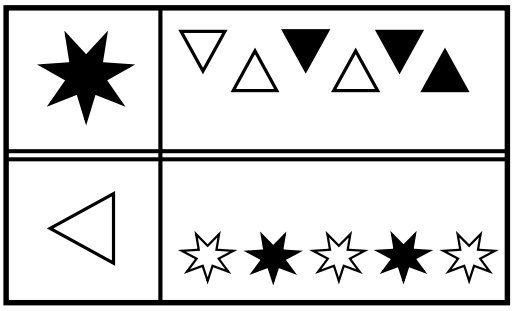
27.1

27.2

27.3

(*CZVV*)

A) Vlajka je rozdělena dvěma svislými čarami. Na vlajce je lichý počet světlých hvězd, světlých trojúhelníků je méně než tmavých.

B) Vlajka je rozdělena dvěma vodorovnými čarami. Na vlajce je shodný počet světlých a tmavých hvězd, počet světlých trojúhelníků je sudý.

C) Vlajka je rozdělena dvěma svislými čarami. Na vlajce je lichý počet tmavých hvězd, počet tmavých trojúhelníků a světlých hvězd je shodný.

D) Vlajka je rozdělena dvěma vodorovnými čarami. Na vlajce je lichý počet tmavých hvězd, světlých hvězd je více než tmavých trojúhelníků.

E) Vlajka je rozdělena dvěma vodorovnými čarami. Na vlajce je sudý počet světlých trojúhelníků, tmavých trojúhelníků je více než tmavých hvězd.

Řešení

27.1 – D)

27.2 – C)

27.3 – B)

Žádná z uvedených vlajek neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti E).

1 bod

28 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

A) Podle mně jsme na tu výstavu neměli chodit.
B) Kvůli mně jsme přišli na premiéru filmu pozdě.
C) Pozvánka na karneval byla zaslána pouze mně.
D) Místa v zadní řadě divadla vyhovovala jen mně.

Zdůvodnění

Zájmeno *já* je ve větě užito v 2. pádě (podle koho, čeho?), správný tvar je tedy *mě*, případně *mne*.

Konal(a) zkoušku ☐ Vyloučen(a) ☐ Nepřítomen(na) či nedokončil(a) ☐

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

Jméno a příjmení _____ Evidenční číslo _____

DIDAKTICKÝ TEST - STRANA 1-2

	A	B	C	D
1	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐

4

štěstí –

kohoutovi –

vajíčkách –

5	A	B	C	D	E	F
5.1	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5.2	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5.3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5.4	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6

7	A	N
7.1	☐	☐
7.2	☐	☐
7.3	☐	☐
7.4	☐	☐

	A	B	C	D
8	☐	☐	☐	☐
9	☐	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐	☐

11

12	A	B	C	D	E	F
První část	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Druhá část	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Třetí část	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Čtvrtá část	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pátá část	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Šestá část	☐	☐	☐	☐	☐	☐

© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2017

13	A	N
13.1		
13.2		
13.3		
13.4		

	A	B	C	D
14				
15				
16				

17

17.1

17.2

17.3

18	A	N
18.1		
18.2		
18.3		
18.4		

19

19.1

19.2

20	A	N
20.1		
20.2		
20.3		
20.4		

	A	B	C	D
21				
22				

23

	A	B	C	D
24				
25				

26	A	N
26.1		
26.2		
26.3		
26.4		

27	A	B	C	D	E
27.1					
27.2					
27.3					

	A	B	C	D
28				